

Bolgarija. — Vlada je izdelala podroben načrt zakona o premembli ustave in za načrt pridobila tudi že večino zbornice. Stambolov poklical je vsakega poslanca posebej k sebi in jim prigovarjal, da se naj pismeno zavežejo glasovati za vladno predlogo. Na ta način pregovoril je Stambolov 245 poslancev. Skupščina šteje vsega vkupe 293 zastopnikov, je toraj dvetretjinska večina bila zagotovljena in ustava se je vsprejela. — Javno mnenje je bilo s početka nasprotno nameravani premembli ustave. Sedaj se pa že smatra prememba ustave kot potrebna za vredenje dinastije in ohranitev miru

Obrtnija.

Nekoliko o našem orodji.

(Dalje.)

Stružni stroji (Hobelmaschinen).

a) Stružni stroj za kovine. Orodje te mašine je dleto ali jeklo, ki reže premočrtne oblanice, debele 1—2 milimetra. Navadno tvori pri teh mašinah obdelovani kos glavno, dleto pa prestopno gibanje. V ta namen treba pritrditi objekt na premični mizi ali na sanéh, katere stroj premika s pomočjo zobatih koles. Hitrost temu premikanju je navadno 80—100 milimetrov v jedni sekundi, ko jeklo reže, 200—300 milimetrov pa tedaj, ko gre jeklo prazno nazaj. Prestopno gibanje dleta znaša 0.25 do 2.5 milimetrov. Jako ugodne so tudi tako zvane Shaping-mašine, pri katerih je objekt popolnoma nepremičen, a giblje se samo dleto. Primerne so se-ve le za manjša dela.

b) Stružni stroj za les. V najnavadnejšem slučaju potiskata ročica in vinta navadni oblič sem ter tja po deski, ali pa je oblič pritrtjen in deska se giblje. Večji mašine ločimo v podolžne ali tangencialne in počezne ali transverzalne stružne stroje. Prve vrste mašine nosijo dolge kline na širokem valjarji; zato jim tudi pravimo valjaste stružne mašine (Walzenhobelmaschinen). Valj goni jermen na okoli, ki dobiva svojo moč od parne ali kake druge sile. Deska leži na posebnih valjih, ki jo ob jednem potiskajo pod nože. Nekatero mašine imajo nože spodej in zgorej, tako da je deska takoj na obeh platéh obdelana. Ako nož pretrgano na nekaterih mestih, potem obdeluje stroj desko samo na določenem kraju. Tako moremo zdolbiti v desko dolge uture in grabne in delati vtiske za razne čepe.

Druge vrste stružnih mašin imajo svoje kline pritrtjene na ploči, ki se krog vertikalne ali pa tudi horizontalne osi vrti. Desko potiskamo ob sukajoči se ploči dalje. Take počezne stroje rabimo samo v prvo, kosmato obdelovanje. Podobni so strojem za prešanje in tudi njihova hitrost je jako velika. Podolžna stružna mašina ima valj, ki se v jedni minuti 1200—2000 krat zvrtil, deska pa se potisne v jedni sekundi 16—8.3 milimetrov dalje. Počeznih strojev ploča se zavrti v jedni minuti do 2500krat, deska pa se premakne v jedni sekundi 3 milimetre. Pri vseh teh strojih je treba imeti solidno podlago, ki je pač većinoma od železa. Vsled hitrosti nožev je tudi zahtevati,

da ima vsak stružni stroj primerne varnostne naredbe, kajti gorjé delavcu, ki bi prišel s klinami v dotiko.

(Dalje prihodnjič.)

Obrtnijske raznoterosti.

Cementne deske. V novejšem času so prišle v porabo tako zvane cementne deske, ki so v mnogih slučajih priporočila vredne. Narejene so iz žaganja, ki je pomešano in zvezano s cementom. Navadno vzamejo 1 del portlandskega cementa in 3 dele žaganja. Zmes stisnejo z močnimi mašinami. Včasih vložijo tudi nekoliko ličja in protja, kar mnogo povzdigne trpežnost novega materiala. Cementne deske moremo žagati in pribijati, kakor druge deske. Rabijo se posebno za strope in stene v hlevih, v delavnicah, za strešne podložne deske i. t. d. Cementne deske dobro drže vsako malto in lahko jih obdelujemo kakor navadni zid.

Vpliv solnca in meseca na ojstrino orodja. Luč solnca in tudi meseca menda škodljivo vpliva na ojstrino orodja. Noži, svedri, kose i. t. d. postanejo na solcu plavi in zgubé prvotno trdoto. Zato ni dobro kupovati tacega orodja, ki je dolgo ležalo v prodajalniških izložbah. Tudi mesec neugodno vpliva na jeklo. Pravijo, da se časih žaga popolnoma pokvari, če je bila le jedno noč izpostavljena mesečni svetlobi.

Nova namaka za les. Do sedaj so rabili mizarji namake, ki so većinoma bile zelo občutljive za mokroto. Jedna sama vodena kaplja je uže pustila neizbrisljiv sled za seboj. Sedaj priporoča tvrdka Henrik Jordan v Würzburgu novo namako, kateri voda prav nič ne škoduje. Napravi se na nastopni način: Surovi kavčuk deni v 10krat toliko terpentina, da se dobro namoči in napné; potem prideni še ravno toliko terpentina in razstopi kavčuk pri skromni gorkoti. K tej raztopini prilij jednako množino dobrega lanenega firneža, obema pa prideni $\frac{1}{2}$ dela smolno-kislega mangana (Saizsaures Mangan) ter razgrevaj vso zmes do kakih 120 stopinj Celsija, dokler se popolnoma ne sčisti. — Dobljeno tekočino razredči s sedemkrat večjo množino alkoholove šelakove raztopine (politure), kateri si poprej primešal jedno odstotek deteljéne kisline (Kleesäure), segrej jo do približno 80 stopinj Celsija ter jej primešaj konečno še $\frac{1}{3}$ zmesi, katero si napravil, ako si vlil skupaj $\frac{5}{6}$ obeljenega lanenega olja in $\frac{1}{6}$ kapaivnega balzama (Copai balsam). Ako s tem preparatom namažeš s cunjjo ali pa s čpičem jednokrat ali dvakrat dotični les, dobi lepo, temno in trajno površje.

Moč raznih razstrelivnih tvarin. Nedavno so napravili zanimive poskuse o moči raznih modernih razstrelivnih tvarin. V ta namen so puskali, kako daleč požeje 5 kilogramov dotičnega razstreliva kroglo, ki je tehtala 13 kilogramov. Roburit in amonit sta vrgla kroglo 302 m daleč, stonit 238 m, tonit 201 m, gelingnit in sekurit 183 m, karbonit 156 m in navadni smodnik 124 m. Iz tega razvidi bralec, da je naš stari smodnik najslabši. Hvala bogu, da druge še po imenih komaj poznamo!

Kmetijstvo.

Rudeča detelja.

Znano je, da po gorah rudeča detelja bolje uspeva kakor po ravninah. Naj je jeseni po ravninah detelja še tako lepo kazala, vendar ni upanja, da bi se je toliko nakosilo, kakor po gorah.